

Inhoud

Ten geleide	13
1 De Kinderwetten: de tuchtschool en het rijksopvoedingsgesticht	17
1.1 De oprichting van jeugdinrichtingen (1834-1905)	18
1.1.1 De jeugdgevangenissen voor jeugdige veroordeelden	18
1.1.2 De opvoedingstehuizen voor verwaarloosde kinderen	21
1.1.3 De verbeterhuizen en rijksopvoedingsgestichten voor 'opvoedelingen'	23
1.1.4 Jeugdigen in inrichtingen voor volwassenen	25
1.2 Achtergrond en uitgangspunten van de Kinderwetten	26
1.2.1 Sociale wetgeving, gericht op de oorzaken van criminaliteit en verwaarlozing	26
1.2.2 Samenplaatsing van de verwaarloosde en criminele jeugd	28
1.2.3 Het primaat van plaatsing in particuliere inrichtingen	29
1.2.4 Het primaat van de ouderlijke tucht in het sanctiestelsel	30
1.3 De tuchtschool en het rijksopvoedingsgesticht 'nieuwe stijl' (vanaf 1905)	32
1.3.1 De tuchtschoolstraf	32
1.3.2 Terbeschikkingstelling in een rijksopvoedingsgesticht	33
1.3.3 De civielrechtelijke plaatsing in een tuchtschool of rijks- opvoedingsgesticht	34
1.3.4 Beginselen voor de tenuitvoerlegging	35
1.3.5 Disciplinaire straffen: water en brood, cachot en boeien	38
1.4 Besluit	40
2 1905-heden: van 'tucht en opvoeding' naar 'opvang en behandeling'	45
2.1 1905-1965: tucht, observatie en heropvoeding	45
2.1.1 De strafrechtelijke en civielrechtelijke plaatsingstitels	45
2.1.2 De ontwikkeling van de tuchtscholen, rijksopvoedings- gestichten en tehuizen	47
2.1.3 De tuchtschool: Een combinatie van afschrikking en verbetering	50

2.1.4	Het rijksopvoedingsgesticht: aandacht voor observatie en groepswerk	54
2.1.5	De tehuizen: geen uitwisseling van ervaringen en geen methodieken	55
2.1.6	De oprichting van rijksobservatiehuizen en opvanghuizen	56
2.2	1965-1989: een combinatie van functies in de rijksinrichtingen	59
2.2.1	De strafrechtelijke en civielrechtelijke plaatsingstitels	59
2.2.2	Vijf typen (rijks)inrichtingen met één of meer bestemmingen	61
2.2.3	Combinaties van typen inrichtingen en geregelde overplaatsingen	63
2.2.4	De sluiting en hervorming van tehuizen	65
2.2.5	Ervaringen met het pedagogisch klimaat in de rijksinrichtingen	67
2.2.6	De regeling van een rechtspositie in de rijksinrichtingen (1984)	70
2.3	1989-heden: opvang en behandeling in de nieuwe justitiële jeugdinrichting	71
2.3.1	De strafrechtelijke en civielrechtelijke plaatsingstitels	71
2.3.2	De invoering van de 'justitiële jeugdinrichtingen' (1990)	73
2.3.3	De Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (2001)	75
2.4	Besluit	77
3	De justitiële jeugdinrichtingen anno 2007	83
3.1	De capaciteit anno 2007	84
3.2	Schaalvergroting, beveiliging en bezuinigingen	87
3.2.1	Schaalvergroting en capaciteitsuitbreiding	88
3.2.2	Mate van beveiliging	89
3.2.3	Bezuinigingen	91
3.3	De discussie over 'samenplaatsing'	92
3.3.1	Convenant crisisplaatsingen	93
3.3.2	Aandacht in de media	96
3.3.3	Optimalisering zorgaanbod	98
3.4	Nieuw zorgaanbod	102
3.5	Wijziging van de Wet op de Jeugdzorg	106

3.6	De justitiële jeugdinrichtingen als strafinrichtingen	109
3.7	Besluit	113
4	Het juridische kader voor plaatsing in een justitiële jeugdinrichting	119
4.1	De verblijfstitels in 2007	120
4.2	De plaatsing in afwachting van de terechtzitting	122
4.2.1	Ophouden voor onderzoek en in verzekeringstelling	122
4.2.2	De voorlopige hechtenis: bewaring en gevangenhouding	124
4.2.3	De schorsing van de voorlopige hechtenis onder bijzondere voorwaarden	126
4.2.4	Het verblijf in de politiecel	127
4.3	De plaatsing als strafrechtelijke sanctie	128
4.3.1	Jeugddetentie	128
4.3.2	Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (pij)	129
4.3.3	Voorwaardelijke jeugddetentie en voorwaardelijke pij	131
4.3.4	De gedragsmaatregel na afloop van jeugddetentie of pij	132
4.4	De plaatsing in het kader van een jeugdbeschermingsmaatregel	133
4.4.1	Ondertoezichtstelling met gesloten uithuisplaatsing	133
4.4.2	Voogdij met gesloten uithuisplaatsing	135
4.5	Een plaatsingstitel in opkomst: vreemdelingenbewaring	137
4.6	Besluit	138
5	Jeugdigen in de justitiële jeugdinrichtingen	141
5.1	Problemen en stoornissen	141
5.1.1	Classificatie	142
5.1.2	Kenmerken van gedragsstoornissen	143
5.2	Het ontstaan van gedragsstoornissen	146
5.2.1	Risico- en beschermende factoren	146
5.2.2	Statische en dynamische factoren	148
5.3	Onderzoek naar jongeren in de justitiële jeugdinrichtingen	149
5.4	Externaliserende stoornissen en problemen	153
5.4.1	Delicten	155
5.4.2	Middelengebruik	157
5.4.3	Weglopen	158
5.5	Internaliserende stoornissen en problemen	158

5.6	Specifieke kenmerken	165
5.6.1	Factoren bij de jeugdige	167
5.6.2	Factoren in gezin en omgeving	170
5.7	Besluit	171
6	De situatie na vertrek	177
6.1	Het meten van uitkomsten van interventies	177
6.2	Onderzoek naar de vertrekkers uit de justitiële jeugdinrichtingen	179
6.3	De leefsituatie	183
6.4	Gedragsverandering	186
6.5	Recidive	187
6.5.1	Studies naar recidive	188
6.5.2	Zelfrapportage	188
6.5.3	Justitiële documentatie	189
6.5.4	Risico- en beschermende factoren	190
6.6	Uitvallers	192
6.7	Mening jongeren en ouders	193
6.8	Besluit	194
7	Wat werkt? Interventies bij ernstige gedragsproblemen	197
7.1	Principes van effectieve behandeling	199
7.2	Interventies bij gedragsstoornissen van jongeren	202
7.2.1	Cognitieve gedragstherapie	203
7.2.2	Interventies bij ouders en in het gezin	205
7.2.3	Multisysteem interventies	207
7.3	Interventies bij andere problemen	207
7.4	Interventies binnen een residentiële setting	209
7.5	Risico's bij interventies in een residentiële setting	210
7.6	Toepassing van evidence-based interventies	212
7.6.1	Databank effectieve jeugdinterventies	212
7.6.2	Erkenningscommissie Gedragsinterventies Justitie	215
7.7	Besluit	216
8	De inhoud van het verblijf	221
8.1	Juridische uitgangspunten voor het dagprogramma	221

8.2	De leefgroep	225
8.2.1	Het sociaal-competentiemodel	225
8.2.2	Equip	232
8.2.3	Het doorbreken van negatieve interactiepatronen	235
8.2.4	De Socio-GroepsStrategie (SGS)	236
8.2.5	Randvoorwaarden voor opvoeden in de leefgroep	238
8.3	Onderwijs en arbeidstoeleiding	244
8.3.1	Reguliere opleidingen	245
8.3.2	Arbeidstoeleiding	246
8.3.3	Speciale vakken	247
8.4	Specifieke interventies in de inrichtingen	248
8.5	Vrijtijdsbesteding	252
8.6	Werken aan resocialisatie	254
8.6.1	Juridische uitgangspunten behandelingsplanning	255
8.6.2	Diagnostisch onderzoek als basis	256
8.6.3	Verblijfs- en behandelplannen in de praktijk	258
8.7	Scholings- en trainingsprogramma's	263
8.8	Nazorg	265
8.9	Besluit	267
9	Het vrijheidsbeperkende karakter van het verblijf	273
9.1	Ordemaatregelen	274
9.1.1	Uitsluiting van verblijf op groep of van deelname aan activiteiten	275
9.1.2	Plaatsing in afzondering	276
9.1.3	Plaatsing in afzondering in een andere inrichting of afdeling	278
9.1.4	Tijdelijke overplaatsing	278
9.1.5	Overige ordemaatregelen	279
9.2	Controlemaatregelen en geweldgebruik	280
9.2.1	Legitimatie	280
9.2.2	Fouillering en visitatie	280
9.2.3	Urineonderzoek	282
9.2.4	Onderzoek in het lichaam	283
9.2.5	Gedogen van een medische handeling	284

9.2.6	De bevestiging van mechanische middelen	286
9.2.7	Kamerinspectie	288
9.2.8	Geweld en vrijheidsbeperkende middelen	289
9.3	Controle op contacten met de buitenwereld	292
9.3.1	Controle op het ontvangen en versturen van post	294
9.3.2	Controle op het voeren van telefoongesprekken	296
9.3.3	Controle op het ontvangen van bezoek	297
9.4	Disciplinaire straffen	299
9.4.1	Opsluiting in een strafcel of andere verblijfsruimte	300
9.4.2	Opsluiting in een andere inrichting of afdeling	301
9.4.3	Uitsluiting van deelname aan activiteiten	301
9.4.4	Ontzegging van bezoek of weigering, intrekking of beperking van verlof	302
9.4.5	Geldboete	302
9.4.6	Voorwaardelijke disciplinaire straf met bijzondere voorwaarden	302
9.5	Bemiddeling, beklag en beroep	303
9.5.1	Hoorrecht en schriftelijke beslissing	303
9.5.2	Bemiddeling	304
9.5.3	Beklag	305
9.5.4	Beroep	308
9.6	Besluit	308
	Literatuur	313
	Register	331
	Over de auteurs	335